

Kanatli protiv Turske¹ (broj 18382/15), 12.3.2024.

Povreda člana 9. EK

Podnosilac predstavke, Murat Kanatlı, se žali da je osuđen jer je na osnovu prigovora savjesti odbio da odsluži jednodnevni vojni rok kao rezervista. Na služenje tog vojnog roka pozvan je 2009. godine po Zakonu o vojnoj službi. Podnosilac predstavke je 2014. osuđen na plaćanje novčane kazne (od otprilike 167 eura), koja se mogla pretvoriti u zatvorsku kaznu od 10 dana u slučaju neplaćanja.

Pošto je odbio da plati novčanu kaznu, izdržao je kaznu zatvora.

Pozivajući se na nekoliko članova Evropske konvencije, uključujući član 9. (sloboda misli, savjesti i vjere), g. Kanatlı se žali na svoju osudu jer je odbio da služio vojni rok kao rezervista.

Evropski sud je istakao da relevantno nacionalno zakonodavstvo, koje predviđa obavezni vojni rok u oružanim snagama, uključujući i rezervni sastav, za slučaj prigovora savjesti nije predvidio alternativni oblik službe. Naglasio je da je ranije isticao da se za sistem koji ne predviđa alternativnu službu ili efikasan i pristupačan postupak za ispitivanje prigovora savjesti ne može smatrati da uspostavlja pravičnu ravnotežu između opšteg interesa društva i interesa prigovarači savjesti. Vlada nije iznijela nikakve uvjerljive argumente te Sud nije vidio razlog da u ovom predmetu odstupi od svoje sudske prakse.

Orhan Sahin protiv Turske (broj 48309/17), 12.3.2024.

Povreda člana 6. EK (domaći sudovi nisu ispoštovali princip neposrednosti u izvođenju dokaza)

Podnosilac predstavke je Orhan Şahin, turski državljanin.

Predstavka se odnosi na. Kasacioni sud je ukinuo blažu osuđujuću presudu koju je izrekao prvostepeni sud (Porotni sud u Erzerumu) te predmet vratio drugom sudu (Porotnom sudu u Doğubayazıtı) koji nije bio sastavljen od istih sudija i koji nije saslušao dokaze od prvobitnih svjedoka čije izjave su bile ključne u krivičnom postupku. Porotni sud u Erzerumu je podnosioca predstavke osudio za članstvo u oružanoj terorističkoj organizaciji te oslobodio od optužni za krivično djelo narušavanja jedinstva države i teritorijalnog integriteta zemlje, pokušaja ubistva javnog službenika bombaškim napadom i nezakonitog posjedovanja opasnih materija. Porotni sud u Doğubayazıtı je podnosioca predstavke proglasio krivim za sva krivična djela koja su mu pripisana te ga osudio na doživotni zatvor.

Evropski sud je, između ostalog, istakao da je važnost principa neposrednosti (koji je u ovom slučaju zahtijevao da sudije koje su konačno odlučile o predmetu saslušaju dokaze od svjedoka A.Y. čije je svjedočenje bilo ključno) dodatno potvrđena zbog razlike u zapažanjima i zaključcima do kojih su došle sudije koje su direktno ispitivale A.Y. i oni koji nisu. Naime, prethodni sastav sudija je zaključio, uglavnom na osnovu izjava A.Y., da

¹ Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

podnosilac predstavke nije krivično odgovoran za bombaški napad i da je njegova umiješanost dovela do krivičnog djela članstva u oružanoj terorističkoj organizaciji (mišljenje dvoje sudija Porotnog suda u Erzurumu), ili da je trebao biti potpuno oslobođen (mišljenje trećeg sudije Porotnog suda u Erzurumu). Nasuprot tome, sudije Kasacionog suda i Porotnog suda u Dogubajazitu, koji nisu saslušali A.Y., zauzeli su stav da je podnosilac predstavke počinio sva krivična djela koja mu se pripisuju i da stoga treba da bude proglašen krivim i kažnjen u skladu sa tim. Evropski sud je zaključio da domaći sudovi nisu ispoštovali zahtjeve načela neposrednosti te je utvrdio kršenje člana 6. Evropske konvencije.

Moldovan protiv Ukrajine (broj 62020/14), 14.3.2024. godine

Povreda člana 8. EK

Podnosilac predstavke je Oleksandr Volodimirovič Moldovan, ukrajinski državljanin.

G. Moldovan je rođen van braka. Osoba koju je smatrao svojim ocem umrla je 2012. godine. Predmet se odnosi na odbijanje građanske tužbe gospodina Moldovana za sudske utvrđivanje očinstva. Sudovi su odbili njegov zahtjev u suštini zato što nije uspio dokazati da su njegova majka i navodni otac ikada bili u vanbračnoj zajednici ili da je ovaj ikada priznao svoje očinstvo na bilo koji način.

Pozivajući se na član 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života), g. Moldovan se žali da su sudovi odbili da uzmu u obzir DNK dokaze, insistirajući umjesto toga na primjeni zastarjelih zakona, zahtijevajući dokaz o zajedničkom životu i drugim “društvenim” okolnostima.

Iako funkcija Evropskog suda nije tumačenje domaćeg prava ili izražavanje stavova o primjerenosti zakonske regulative koju je odabralo zakonodavstvo tužene države u određenom području, u trenutnim okolnostima Sud je zaključio da pristup domaćih sudovova u ovom slučaju, u kombinaciji s njihovim propustom da se dovoljno temeljito pozabave DNK dokazima koji su im dostavljeni, predstavlja kršenje njihovih pozitivnih obaveza prema članu 8. da osiguraju pravo podnosioca predstavke na poštovanje njegovog privatnog života.